

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
НАРОДНО СЪБРАНИЕ

Проект

**ЗАКОН ЗА УПРАВЛЕНИЕ И ФУНКЦИОНИРАНЕ НА СИСТЕМАТА
ЗА ЗАЩИТА НА НАЦИОНАЛНАТА СИГУРНОСТ**

Глава първа
ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. Този закон урежда управлението и функционирането на системата за защита на националната сигурност на Република България и контрола върху нея.

Чл. 2. Националната сигурност е състояние, при което държавата има способност да защитава териториалната цялост, суверенитета, конституционно установения ред и националните интереси, и да постига целите, определени в стратегическите документи, свързани с национална сигурност на Република България.

Чл. 3. (1) Системата за защита на националната сигурност се състои от държавни органи и структури, които осъществяват дипломатическа, отбранителна, разузнавателна, контраразузнавателна, правоохранителна и охранителна дейност и които са представени в Съвета по сигурността към Министерския съвет.

(2) Националната сигурност предполага и изисква:

1. анализ на спецификите и зависимостите в средата за сигурност и ранно предупреждаване за възникване на рискове;
2. недопускане, намаляване и предотвратяване на рискове и опасности;
3. противодействие на заплахи и посегателства;
4. управление и преодоляване на кризи.

(3) Задачите и дейностите на органите и структурите по ал. 1 се уреждат с отделни закони.

(4) Органите и структурите по ал. 1 при защита на националната сигурност осъществяват:

1. взаимодействие и координация при извършване на дейностите си и при изпълнение на конкретни задачи;

2. сътрудничество с другите държавни органи и организации, с органите на местното самоуправление, с юридически лица и граждани;

3. сътрудничество със сродни институции в други държави и международни организации.

(5) Ръководителите на органите и структурите по ал. 1 координират дейността си по защита на националната сигурност като издават съвместни инструкции, с които се определят реда и начина на взаимодействие.

(6) Взаимодействието между органите и структурите по ал. 1 се извършва чрез писмена кореспонденция, работни срещи, създаване на съвместни работни групи и провеждане на координирани мероприятия съобразно тяхната компетентност.

(7) За целите на взаимодействието органите и структурите по ал. 1 се информират и съгласуват действията си при постъпване на информация от интерес за дейността на друг орган или структура.

Чл. 4. Основните принципи на управлението и функционирането на системата за защита на националната сигурност са:

1. спазване на Конституцията, законите и международните договори, по които Република България е страна;

2. зачитане и гарантиране правата на човека и основните свободи;

3. обективност и безпристрастност;

4. сътрудничество с гражданите и техните организации;

5. откритост, прозрачност и отговорност при формирането и провеждането на политиките за защита на националната сигурност;

6. централизирано управление и контрол на разузнавателната дейност;

7. предоставяне на информация по компетентност на друг орган или структура от системата за защита на националната сигурност или на друг държавен орган;

8. съгласувано провеждане на дейностите за защита на националната сигурност и съчетаване на явни и тайни форми и способности на работа.

Глава втора

УПРАВЛЕНИЕ И ФУНКЦИОНИРАНЕ НА СИСТЕМАТА ЗА ЗАЩИТА НА НАЦИОНАЛНАТА СИГУРНОСТ

Чл. 5. При управлението на системата за защита на националната сигурност Народното събрание, президентът на републиката и Министерският съвет:

1. определят националните интереси и приоритети;

2. изготвят и приемат нормативни актове, стратегии, концепции, доктрини и планове за действие;

3. определят основните задачи на държавните органи и структури, посочени в чл. 3, ал. 1;

4. осъществяват и организират стратегическото планиране, взаимодействието, съгласуването и интегрирането на дейностите на държавните органи и структури по чл. 3, ал. 1;

5. определят необходимите ресурси за осъществяване на дейностите по защита на националната сигурност, механизмите за тяхното управление и разходване, разпределението им между държавните органи и структури;

6. контролират разходването на ресурсите по т. 5;

7. контролират изпълнението на стратегическите цели и приоритети.

Чл. 6. (1) Ръководителите на Държавна агенция „Национална сигурност“, Държавна агенция „Разузнаване“ и Служба „Военна информация“ предоставят еднаква по обем и съдържание информация на президента на Републиката, на председателя на Народното събрание и на министър-председателя.

(2) Президентът на Републиката изисква и получава от държавните органи и структури по чл. 3, ал. 1 необходимата и пълна информация за осъществяване на функциите му като върховен главнокомандващ.

Чл. 7. (1) Министерският съвет:

1. осъществява общото управление на системата за защита на националната сигурност;

2. предлага на Народното събрание проект на Стратегия за национална сигурност;

3. приема и внася в Народното събрание годишен доклад за състоянието на националната сигурност;

4. приема решение за провеждане на стратегически преглед на системата за защита на националната сигурност по предложение на министър-председателя;

5. утвърждава годишните планове и приема годишни доклади относно дейността на Държавна агенция „Национална сигурност“, Държавна агенция „Разузнаване“, на служба „Военна информация“ и на Съвета по сигурността;

6. прави предложение до президента на Републиката за назначаване и освобождаване на ръководителите на Държавна агенция „Национална сигурност“, Държавна агенция „Разузнаване“ и на служба „Военна информация“;

7. приема актове, свързани с управлението и функционирането на системата за защита на националната сигурност.

(2) Министър-председателят:

1. ръководи координацията между представените в Съвета по сигурността институции, както и между тях и други органи на държавната власт;

2. осъществява общото ръководство на разузнавателната общност;

3. създава организация за извършване на общи, тематични и по конкретен сигнал проверки относно законосъобразността и ефективността на работа от представените в Съвета по сигурността органи на изпълнителната власт;

4. внася за разглеждане от Министерския съвет проекти на актове, свързани с управлението и функционирането на системата за защита на националната сигурност и проект на годишен доклад за състоянието на националната сигурност;

5. внася в Министерския съвет предложение до президента на Републиката за назначаване и освобождаване на ръководителите на Държавна агенция „Национална сигурност“, Държавна агенция „Разузнаване“, на служба „Военна информация“, както и на главния секретар на МВР;

6. осъществява общия контрол върху международното сътрудничество на държавните органи и структури по чл. 3, ал. 1 с аналогични органи и структури в други държави и международни организации;

7. осъществява общото ръководство на международното сътрудничество на Съвета по сигурността с аналогични органи на други държави.

(3) За подпомагане изпълнението на задачите по ал. 1 и 2 към Министерския съвет се създава Съвет по сигурността.

Чл. 8. (1) Съветът по сигурността е консултативен и координиращ орган към Министерския съвет по въпросите на националната сигурност.

(2) Председател на Съвета по сигурността е министър-председателят.

(3) Членове на Съвета по сигурността са:

1. министърът на вътрешните работи;

2. министърът на отбраната;

3. министърът на външните работи;

4. министърът на финансите;

5. началникът на отбраната;

6. главният секретар на Министерството на вътрешните работи;

7. председателят на Държавна агенция „Национална сигурност“;

8. председателят на Държавна агенция „Разузнаване“;

9. директорът на служба „Военна информация“;
10. началникът на Националната служба за охрана;
11. секретарят на Съвета по сигурността;
12. двама представители на президента на Републиката, изрично определени от него с указ.

(4) Член на Съвета по сигурността може да е и заместник министър – председател, оправомощен със заповед на министър – председателя да координира и наблюдава работата на структури от системата за защита на националната сигурност.

(5) Президентът на Републиката може да участва лично в заседанията на Съвета по сигурността.

(6) В определени случаи и по отделни въпроси в работата на Съвета по сигурността по покана на неговия председател могат да участват председателят на Народното събрание, председатели на постоянни комисии на Народното събрание, народни представители, министри и ръководители на ведомства и организации.

Чл. 9. Съветът по сигурността:

1. анализира състоянието на системата за защита на националната сигурност, изготвя оценки и предлага решения и действия по отношение на:

а) способностите на системата за защита на националната сигурност за противодействие на заплахите, включително за управление при криза;

б) ефективността на основните дейности на държавните органи и структури по чл. 3, ал. 1 ;

в) съгласуваността и координацията при осъществяване на основните дейности между държавните органи и структури по чл. 3, ал. 1;

г) съвместимостта и интегрираността на държавните органи и структури по чл. 3, ал. 1;

д) съвместимостта и интегрираността държавните органи и структури по чл. 3, ал. 1 с институции и механизми за колективна сигурност в Организацията на Северноатлантическия договор и Европейския съюз;

е) изпълнението на определените национални приоритети, основни цели и задачи;

ж) защита на информационната сигурност от кибератаки;

2. координира изпълнението на политиката за защита на националната сигурност от държавните органи и структури по чл. 3, ал. 1;

3. подпомага Министерския съвет при вземане на решения и при упражняване на правомощията му по управление на дейностите по защита на националната сигурност и разпределението на необходимите ресурси;

4. подпомага взаимодействието между държавните органи и структури по чл. 3, ал. 1 при изпълнение на задачите и дейностите им;

5. предлага на министър-председателя или на Министерския съвет конкретни мерки и задачи за ограничаване на рисковете, противодействие на заплахите и за защита на националната сигурност, както и за управление при кризи;

6. предлага на Министерския съвет годишни цели и приоритети в областта на защитата на националната сигурност;

7. предлага на Министерския съвет проект на годишен доклад за състоянието на националната сигурност;

8. предлага на Министерски съвет проект на национална комуникационна стратегия за информирането на гражданите при криза.

Чл. 10. (1) За осъществяване на функциите си по чл. 9 Съветът по сигурността:

1. изготвя анализи, прогнози, доклади и други информационни материали;

2. използва експертни заключения от различни области;

3. осъществява сътрудничество с държавни органи и организации, с органи на местното самоуправление и юридически лица, както и със сродни структури в други държави и международни организации;

4. приема решения.

(2) Членовете на съвета осигуряват необходимата за дейността му информация.

Чл. 11. (1) Съветът по сигурността се представлява от председателя.

(2) При осъществяване на дейността си Съветът по сигурността се подпомага от секретариат, който е самостоятелно структурно звено в администрацията на Министерския съвет.

(3) Информация за дейността на Съвета по сигурността и на неговия секретариат се публикува на интернет страницата на Министерския съвет при спазване на нормативните изисквания за защита на класифицираната информация.

Чл. 12. (1) Съветът по сигурността провежда редовни и извънредни заседания.

(2) Редовните заседания се провеждат най-малко веднъж на три месеца.

(3) Извънредните заседания се провеждат по решение на министър-председателя, а в негово отсъствие – от изрично оправомощен от него член на Съвета по сигурността, при наличие на важни обстоятелства, засягащи

националната сигурност и изискващи незабавни решения и мерки от компетентността на Съвета по сигурността.

(4) За провеждане на заседанията е необходимо присъствие на най-малко три четвърти от членовете.

(5) За организирането и провеждането на своите заседания Съвета по сигурността приема вътрешни правила.

Чл. 13. (1) Министър-председателят ръководи дейността на Съвета по сигурността.

(2) При отсъствие на министър-председателя заседанията на Съвета по сигурността се ръководят от изрично оправомощен от него член на Съвета по сигурността.

(3) При отсъствие от заседание на член на Съвета по сигурността той се представлява от изрично оправомощен от него заместник.

Чл. 14. (1) Решенията на Съвета по сигурността се вземат с явно гласуване с обикновено мнозинство от всички присъстващи членове.

(2) При вземането на решения всеки член на Съвета по сигурността има право на един глас.

Чл. 15. (1) Като част от Съвета по сигурността функционира разузнавателна общност, която се състои от секретаря на Съвета по сигурността, главния секретар на Министерството на вътрешните работи и от ръководителите на Държавна агенция „Национална сигурност“, Държавна агенция „Разузнаване“ и служба „Военна информация“.

(2) Разузнавателната общност по своя инициатива може да изготвя тематични или обобщени доклади по различни въпроси, свързани с националната сигурност, да прави предложения до Съвета по сигурността към Министерския съвет и да изготвя предложения до министър-председателя за изменения и допълнения на нормативната уредба.

(3) При необходимост към разузнавателната общност се включват други висши ръководни служители от различни министерства и ведомства.

(4) Секретарят на Съвета по сигурността докладва на председателя изготвените документи по ал. 2.

Чл. 16. (1) Дейността на секретариата на Съвета по сигурността се ръководи и организира от секретар, който се назначава от министър-председателя.

(2) Секретарят организира и осъществява обмена на информация, свързан с дейността на Съвета по сигурността и на разузнавателната общност.

(3) Секретарят организира сътрудничеството на Съвета по сигурността с държавните органи и организации, с органите на местното самоуправление, юридически лица и граждани, както и със сродни структури в други държави и международни организации.

Глава трета **УПРАВЛЕНИЕ ПРИ КРИЗИ**

Чл. 17. (1) Управлението при кризи е съществен елемент от дейностите по защита на националната сигурност.

(2) Положение на криза се обявява, съответно отменя, с решение на Министерския съвет.

(3) Управлението при кризи се осъществява от Министерския съвет чрез Националната система за управление при кризи.

Чл. 18. (1) Националната система за управление при кризи включва национален, ведомствени и областни ситуационни центрове.

(2) Секретариатът на Съвета по сигурността изпълнява функциите на Национален ситуационен център.

Чл. 19. (1) Националният ситуационен център подпомага Министерския съвет при:

1. ръководството и координацията на действията по превенция, реакция, управление и овладяване на кризи;

2. взаимодействието и координацията с органите на Европейския съюз, Организацията на Северноатлантическия договор и други държави, включително при достъп до публично регулирана услуга (PRS), предоставяна от глобалната навигационна спътникова система ГАЛИЛЕО;

3. изпълнението на националната комуникационна стратегия за информирание на гражданите при кризи.

(2) Националният ситуационен център осигурява:

1. координацията на действията на ведомствените и областните ситуационни центрове;

2. защитена система за обмен на информация;

3. непрекъснат обмен на информация за анализ и оценка на риска.

Чл. 20. Функциите и районите на действие на ведомствените и областните ситуационни центрове се определят с акт на Министерския съвет.

Глава четвърта ОТЧЕТНОСТ И КОНТРОЛ

Чл. 21. Върху дейността на органите и структурите от системата за защита на националната сигурност се осъществява парламентарен, административен, съдебен и граждански контрол.

Чл. 22. (1) Народното събрание осъществява контрол върху дейността на Държавна агенция „Национална сигурност“, Държавна агенция „Разузнаване“, служба „Военна информация“ и на Националната служба за охрана чрез своя постоянна комисия.

(2) Ръководителите на Държавна агенция „Национална сигурност“, Държавна агенция „Разузнаване“, служба „Военна информация“ и Националната служба са длъжни да се явят при покана пред Народното събрание или комисията по ал. 1 и да предоставят исканата им информация.

(3) Председателите на Държавна агенция „Национална сигурност“ и Държавна агенция „Разузнаване“ представят на Министерския съвет ежегодно до 31 март годишен доклад за дейността на подчинената им структура.

(4) Годишният доклад на служба „Военна информация“ се представя на Министерския съвет от министъра на отбраната в срока по ал. 3.

(5) Частите от докладите, несъдържаща класифицирана информация, се публикуват на интернет страницата на Министерския съвет.

(6) Министерският съвет внася докладите в Народното събрание, които се приемат с отделни решения.

Чл. 23. Народното събрание чрез своя постоянна комисия осъществява наблюдение върху дейността по управлението и разходването на средствата, предоставени на структурите по чл. 22.

Чл. 24. (1) Гражданите и техните организации осъществяват контрол върху системата за защита на националната сигурност в рамките на нормативно установените им права.

(2) Министерският съвет създава консултативен механизъм за участие на представители на юридически лица с нестопанска цел, чиито уставни цели са свързани със защитата на националната сигурност, в обсъждания или в

изготвяне проекти на нормативни актове, доклади и други документи по проблеми от компетентност на Съвета по сигурността при спазване на Закона за достъп до обществена информация и Закона за защита на класифицираната информация.

ДОПЪЛНИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА

§ 1. По смисъла на този закон:

1. „Риск за националната сигурност” е вероятността за промяна в средата за сигурност, породена от съзнателно действие или бездействие, която може да доведе до нарушаване на състоянието на националната сигурност.

2. „Заплаха за националната сигурност” е съвкупност от условия и фактори, които непосредствено водят до процеси или събития, нарушаващи състоянието на националната сигурност на Република България.

3. „Криза” е събитие, което нарушава състоянието на национална сигурност в резултат на целенасочени действия или бездействия на лица, групи или организации.

4. „Ситуационен център” е структура, осъществяваща събирането, анализирането и незабавното докладване на постъпила информация във връзка с предотвратяване и/или ограничаване на кризи, както и за координиране на мерките и действията за реакция, овладяване и преодоляване на кризата.

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 2. В Закона за Консултативен съвет за национална сигурност (обн., ДВ, бр. 13 от 1994 г.; изм. и доп., бр. 28 от 2008 г. и бр. 35 от 2009 г.) в чл. 2, ал. 2 се правят следните изменения и допълнения:

1. Създават се нова т. 9 и т.10:

„9. председателят на Държавна агенция „Разузнаване”;

10. секретарят на Съвета по сигурността.”

2. Досегашната т. 9 става съответно т. 11.

§ 3. В Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България (Обн., ДВ, бр. 35 от 12.05.2009 г., в сила от 12.05.2009 г., изм., бр. 74 от 15.09.2009 г., в сила от 15.09.2009 г., бр. 82 от 16.10.2009 г., в сила от 16.10.2009 г., бр. 93 от 24.11.2009 г., в сила от 25.12.2009 г., бр. 99 от 15.12.2009 г., в сила от 1.01.2010 г., изм. и доп., бр. 16 от 26.02.2010 г., в сила

от 26.02.2010 г., изм., бр. 88 от 9.11.2010 г., в сила от 1.01.2011 г., доп., бр. 98 от 14.12.2010 г., в сила от 14.12.2010 г., изм., бр. 101 от 28.12.2010 г., изм. и доп., бр. 23 от 22.03.2011 г., в сила от 22.03.2011 г., бр. 48 от 24.06.2011 г., в сила от 24.06.2011 г., изм., бр. 99 от 16.12.2011 г., в сила от 1.01.2012 г., бр. 100 от 20.12.2011 г., в сила от 1.01.2012 г., изм. и доп., бр. 20 от 9.03.2012 г., в сила от 10.06.2012 г., изм., бр. 33 от 27.04.2012 г., доп., бр. 38 от 18.05.2012 г., в сила от 1.07.2012 г., изм., бр. 15 от 15.02.2013 г., в сила от 1.01.2014 г., изм. ДВ. бр.66 от 26.07. 2013г., изм. ДВ. бр.68 от 2.08. 2013г., изм. и доп. ДВ. бр.1 от 3.01. 2014г.) в чл. 22, ал. 2 т. 2 се отменя.

§ 4. Изпълнението на закона се възлага на Министерския съвет и на министър-председателя.

§ 5 Законът влиза в сила от деня на обнародването му в "Държавен вестник".

ВНОСИТЕЛИ:

М О Т И В И

КЪМ ПРОЕКТА НА ЗАКОН ЗА УПРАВЛЕНИЕ И ФУНКЦИОНИРАНЕ НА СИСТЕМАТА ЗА ЗАЩИТА НА НАЦИОНАЛНАТА СИГУРНОСТ

Законодателното уреждане на задачите, дейността и статута на разузнавателните служби и Националната служба за охрана, както и на техните служители, е отдавна формулирана обществена потребност. В общественото пространство вече повече от 25 години се обсъжда необходимостта да се определи със закон каква е координацията между разузнавателните служби и службите за сигурност и да се създаде ясен консултативен механизъм, подпомагащ Министерския съвет при провеждане на политиката за национална сигурност.

Концепцията за национална сигурност, приета през 1998 г. с решение на Народното събрание, реши до известна степен някои от проблемите чрез създаването на Съвета по сигурността при Министерския съвет като консултативен орган по въпросите на националната сигурност. Решението се оказва частично и временно именно поради липсата на ясна законова уредба и решаващото значение, което имаше наличието или отсъствието на политическа воля за неговото функциониране.

Подготовката на законопроекта е осъществена в рамките на препоръките, дадени от Консултативния съвет за национална сигурност на заседанието му на 25 април 2012 г. Част от основните положения, определящи насоката на развитие на системата за национална сигурност, са зададени в приетата от Народното събрание през месец февруари 2011 г. Стратегия за национална сигурност на Република България.

Предложеният законопроект е рамков, като в него са посочени също правомощия на Народното събрание и на гражданското общество. Законопроектът цели регламентиране на структурата, задачите и дейностите не на цялата система за национална сигурност, а само на тази част от нея, която е пряко ангажирана със защитата на националната сигурност.

Понятието „система за защита на националната сигурност” е дефинирано чрез посочване на основните дейности на съставлящите я

институции. Дейността на разузнавателните служби се регламентира от устройствено-функционални закони за всяка една от тях. Посочени са принципите за функциониране на системата за Националната сигурност и за институциите. Сред тях основни са принципът за сътрудничество с гражданите, принципът за прозрачност при формирането и провеждането на политиките за защита на националната сигурност и принципът за ефективен контрол при планиране и изпълнение на дейността по защита на националната сигурност.

В проекта на закон същественото внимание е отделено на Съвета по сигурността, който е определен като консултативен и координационен орган към Министерския съвет с основна задача да подпомага правителството при осъществяване на общото управление и министър-председателя при осъществяване непосредственото управление на системата за защита на националната сигурност. Изключение в този аспект е Националната служба за охрана.

В законопроекта се предлага Съветът по сигурността да има само един състав. Председател на съвета е министър-председателят. Предлага се членове на съвета да бъдат някои от министрите, началникът на отбраната, главният секретар на МВР и ръководителите на служби от системата за защита на националната сигурност. Не се предвижда заместник-министри да бъдат членове на съвета. Предложено е също така членове на съвета да бъдат двама представители на Администрацията на Президента, изрично определени от него с указ. Член на съвета може с изрично оправомощаване да възложи на свой заместник да го представлява по време на заседание, като не се предвижда ограничаване на заместника в правото му на гласуване.

Президентът на републиката винаги може да участва лично в заседанията на съвета.

Предложени са промени в Закона за Консултативен съвет за национална сигурност, като в неговия състав се включват секретарят на Съвета по сигурността и председателя на Държавна агенция „Разузнаване”.

Регламентираните дейности на Съвета по сигурността създават правна възможност той да се утвърди като координиращ и консултативен

център за планиране и провеждане на политиката за национална сигурност и да осигури необходимото сътрудничество между структурните звена от системата за защита на националната сигурност. Следва да се посочи потенциалът на текста, регламентиращ сътрудничеството не само с органите на изпълнителната власт, но и с органите на местното самоуправление, с юридически лица и граждани и със сродни структури в други държави и международни организации.

В законопроекта е развито заложеното в Стратегията за национална сигурност виждане за разузнавателната общност в Република България.

Ключов момент е регламентирането на контрола върху дейността на системата защита на националната сигурност, като в проекта на закон се предвижда контролът да се осъществява от Народното събрание, Министерския съвет и гражданите.

Нов момент в действащото законодателство е включването на текст, предвиждащ осъществяване на парламентарен контрол върху управлението и разходването на средства от страна на службите, осъществяващи разузнавателна дейност. Тази дейност ще бъде възложена на комисия, определена от Правилника за организация на дейността на Народното събрание.

Регламентирано е и правото на гражданите да осъществяват контрол върху системата за защита на националната сигурност, като това право се обвързва с нормативно установените им права – например за достъп до информация и други. Предлага се формулировка, която не само дава възможност, но и задължава правителството, да създаде механизъм за провеждане на консултации с организации на гражданите по въпросите на националната сигурност.

Средствата за изпълнението на закона ще се осигуряват от бюджетите на Министерския съвет и на другите държавни органи, на които той възлага отговорности.

Законопроектът регламентира дейности от изключителна национална компетентност и не касае правото на Европейския съюз. Оценката за въздействие от неговото приемане може да бъде само позитивна,

тъй като след 25 години демократичен преход ще бъдат уредени на законово ниво управлението и функционирането на системата за защита на национална сигурност, а това ще бъде в пълно съответствие и с добрите практики на държавите - членки на ЕС за ясно регламентиране на дейностите и компетентностите в сферата на националната сигурност.

ВНОСИТЕЛИ:

